

Imanol Murua Uria

“ETA-REN BERRI MUNDURA MADRILGO IKUSPEGITIK IRISTEN DA”

Ekarri armak liburua kaleratu du Imanol Murua Uria kazetariak (Zarautz, 1966). ETAREN borroka armatuaren amaiera kontatu du, oso modu garbi eta irakurgarrian. Berrogeitik gora elkarrizketa egin, erakundeen barne dokumentuak eta kanpo erreferentziak erabili ditu.

Lander Arbelaitz Mitxelena

@larbelaitz

ARGAZKIAK: DANI BLANCO

2007an ETAK erabaki zuen borroka luze baterako prestatu behar zuela ezker abertzaleak. Zenbateko garrantzia du Batasunatik ETARI aurre egin izanak?

ETA su-etenean zegoela Barajasko atentatua eginez Loiolako bake prozesua amaitu izana, nolabait azken tanta izan zen, Otegik *Argien Aroa* liburuan esan izan duen bezala. Erabakigarria izan zen une batean iritzi horretan zeudenek “aski da” esatea, honaino iritsi gara. Ez zen Batasunako zuzendaritzan zegoen jendea bakarrik. Lehendik hori pentsatzen zuen askok barruan.

Zein dira gakoak eztabaida zatiketarik gabe amaitzeko?

“Borroka armatua amaitu egin behar da, baina denok batera amaitu behar dugu”, pentsatzen zuen askok. Denek batera hartu nahi horrek atzeratu du hainbeste erabaki hori. Lizarra-Garaziren amaiera ere mugarrria da, batzuek borroka armatua beste begi batzuekin ikusten hasi ziren. 2007-2011 prozesuan, lehentasunen artean jarri zuten zatiketarik ez izatea, baina ez zen lehentasun bakarra. Aurreko urteetan baino ausartago jokatu zuten eta ez zen zatiketarik izan.

Zatiketaren arriskua zenbaterainokoa zen?

Ikerketan ez naiz iritsi hori zehaztasunez neurtzera. Testigantzak jaso ditut eta

barne dokumentu batzuetan zatiketaren arriskuaz hitz egiten da. Horretan ibili zirenek esanda badakit beraiek behintzat zatiketaren arriskua benetakoa zela ikusi zutela 2009ko amaiera eta 2010eko udaberri bueltan. Garai horretan daude Bateraguneko atxiloketak, herriz herri egindako eztabaidak, *Zutik Euskal Herria...* azken hau adostasunez aurkeztu izanak amaitutzat eman zuen arriskua.

ETAREN baitan ere eztabaidak izan ziren...

Barne agirietan jaso dago ETAREN zuzendaritzan krisi gogorra izan zutela 2007ko bukaeran eta 2008an. Konponezin hori ez zegoen guztiz lotuta ezker abertzalearen eztabaidarekin. Ez zen estrategia politiko-militarra amaitu ala ez. Eraginkortasun eta funtzionamendu kontuei lotuak ziren zuzendaritzaren barnean zeuden desadostasunak. 2008ko maiatzean barne krisi hori nolabait bukatu zen, Bordelen ETAREN zuzendaritzaren zati bat atxilotu baitzuten, Lopez Peña eta beste.

Liburuan iturri gisa darabilzun *Endgame For ETAn* xehetasun asko dago. Nor da hain iturri onak dituen Theresa Whitfield egilea?

Henri Dunant zentrokoekin kolaboratu izan du, garai batean aholkulari gisa aritu zen. Egun New Yorkeko unibertsitate batean dago. *Jakinen* gatazkari buruzko

“Borroka armatua amaitu egin behar zela, baina denek batera amaitu behar zutela pentsatzen zuen askok”

“EAJn ez da ikusten egungo ildoaren gaineko desadostasunik, ez da ikusten soberanistarik”

ikuspegi ezberdinak jasotzen zituen artikuluaren monografikoa argitaratu zuten, eta bertan akademiaren munduan errelatoaren borrokaz idatzi nuen. Ingelesezer atera den begiratuta, Whitfielden liburu hau nabarmentzen nuen. Ez du oihartzun berezirik izan Euskal Herrian, baina garrantzi handia du liburuak, ingelesez eta ukitu akademikoarekin, ETArekin borroka armatuaren amaiera prozesua jorratzen baitu beste ikuspegi batetik, foko handia jarriz nazioarteko eragileetan. Kontakizuna gatazka politikot batean kontestualizatuz egiten du.

ETAr buruz ingelesez eta gaztelaniaz argitaratzen duten gehienek fenomeno terroristak huts gisa ikertzen dute, eta bibliografiak ikusiz gero, hori da nagusi. Madrilgo ikuspegitik barrena iristen da mundura ETArekin berri.

Ekarri armak liburuan irakurri dugu lehen aldiz ETak IKri indarrak batzeko proposamena egin ziola. Ez zuten erantzunik jaso.

Hala da. ETak bat egiteko proposamena egin zion IKri eta dokumentu batean ETak dio inoiz ez zuela erantzun. IK ez zegoen erantzuteko moduan. IK-k ez zuen sekula bere bukaera jakinarazi. Filipe Bidartek esan zidan hori publikoki ez jakinaraztea akatsa izan zela, indar sinbolikoa izan zezakeelako. Hala ere, jasoa geratu da bi erakundeon artean ezinikusien garaia pasa zela. Hitzez ere kontrastatu dut hala izan zela.

Urkulluk esan zuen: "EAJ politikaren ariketa zoritxarrekoa egin zuen 1998-1999n, abertzaleen arteko indar metaketarako politika egin beharrezko argudioarekin PSOE eta PPrekin zubiak hautsiz". Iragarpena dirudi.

Bere ustez hanka sartzea izan zen Lizarra Garazin abertzaleen arteko kontu horretan sartzea. Maria Antonia Iglesias kazetariak jaso zuen. EAJ barnean ez zuten entusiasmo bereziz bizi izan Lizarra-Garazin prozesua, baina Urkullu ez zegoen oraingo arduretan. Eta Ibarretxeren apostuaz, beste klabe batzuetan, baina berdin. Esperientzia horiei buruzko balorazio kritikotatik heldu da Urkullu eta bere taldea egungo posizio konformistara, ikuspegi abertzaleetik begiratuta. Autogobernua garatzeko Espainiako gobernuarekin bilateraltasuna, nazio forala... Gauden lekuan eta status honekin jarraitzeko apostua egiten duela dirudi.

Nola ikusten dituzu EAJ barneko indarrak?

Egibar eta Imazen arteko lehiaren ostean, bigarrenak hartu zuen gidaritza. Alderdia erdibitua zuen eta zatitzeko arriskua ere izan zuten, baina garbi zuen Imazek nora jo nahi zuen. Urkullu heldu zenean ez dakit nola lortu duen horrelako posturetan egotea, ikuspegi abertzaletik hain txepelak. EAJren pendulu historikoan, beti egon da autogobernu moderatu honen aldeko apustua, Urkullu eta Ortuzar hor daude. Harritzen nauena da penduluaren beste aldekoa ez ikustea. EAJn ez da ikusten horren gaineko desadostasunik, ez da ikusten soberanistarik.

Lau urte Madrilen PPren gehiengo absolutuarekin, estatutik euskal gatazkarerekin zerikusia duen dena blokeatuz, Urkullu Rajoyrengana adeitasun osoz proposamenak egitera joan zaionean mespretxuz erantzun izan dio... Hala ere, harreman bilateral horretan jarraitu nahi dute. Pixka bat harritzen nau.

Liburuan jaso zenuena, Zapateroren garaian Espainiako Estatu konprometitu zela ETArekin hainbat pauso ematera orain aste batzuk Rufi Etxeberriak azaldu du. Zergatik erabaki zuen PPK kontagailua zeron jartzea?

Beharrik ez zuelako. PPri edo Espainiako Gobernuari interesatu egin zaio hemen gatazkak jarraitzen duen irudia ematea. Beste mami bateko prozesu politikoei bidea tratatzen die. Presoen auziari heldu baliote eta konpromisoetan jasoa zegoen bezala preso gaixoak askatu, Norvegiara joan ETArekin hitz egitera presoen hurbiltze eta askatzea pixkana adosteko... ezker abertzalea bera edo mugimendu independentista indar zitekeen. PPK erraz egin zezakeen kalkulu hori...

... baina Zapaterok ere bai, ezta?

Bai, baina Zapaterok bere legegintzaldiaren barruan ETArekin borroka armatua amaitzeko aukera zeukan. Garai hartan sekretuan mantentzea zezakeela ikusi zuenez, sartzea erabaki zuen. Rajoyri ordea, lortuta eman zioten. Presoak, desarma eta beste mila historia dauzka egun, estatu ikuspegitik begiratuta heldu beharrekoak. Baina ikuspegi alderdikoi eta epe laburrekotik begiratuta, interpretazio hori egin dute. Kataluniarako arazoa hor daukate, baina Euskal Herriko behintzat ez, tratatuago daukate.

“PPri edo Espainiako Gobernuari interesatu egin zaie hemen gatazkak jarraitzen duen irudia ematea, beste mami bateko prozesu politikoei bidea tratatzen die”

“Ezker abertzale barnean orain kaleratu diren desadostasun hauek, 2009-2010 hartan egin ziren eztabaidetako desadostasunean dute jatorria”

2011ko urrian Brian Currinek zera esan zigan: “Ziur nago PPK jarrera eraikitzailea izango duela gobernura heltzean”. Honek zeozer jakingo zuen eta ez zuen asmatu. Zapaterok oso denbora gutxi eduki arren, benetan espero zuten konpromisoetan jasotako neurri batzuk hartuko zituztela. Preso gaixoak askatuko zi-

tuztela adibidez, eta ez zuten ezer egin. Adostua zegoen Zapateroren gobernuak hurrengoari konpromisoak pasako zizkiola. Rajoyk arrazoizko gauza esan zuen: albiste ona zela. Baina bere alderdiko belatzei ez zitzaizkien hitz hauek gustatu eta gainera joan zitzaizkion. Mayor Oreja eta haurrentzat ez baitzen albiste ona. Orain ikusten da konpromiso batzuk uste baino zehatzagoak zirela eta Rajoyk ezer ez egitea erabaki zuela.

Sortuk dio Espainiako gobernuari eskatu kiola Zapaterok hartutako konpromisoak betetzea. Nola ikusten duzu?

Ez dakit zein eraginkortasun eduki dezakeen orain eskatzeak orduan hitzartuta betetzeko. Ziurrenik ezagutzen ez ditugun klabe batzuk daude hor. Lotu hor esana hurrengo egunean Madrilen Auzitegi Nazionaleko akordio horrekin... baliteke ez dakigun zerbait egotea hor. Imaginatu PPrik gabeko gobernu berri bat dagoela. Hor dauden batzuek adierazi dute presoak hurbiltzeko jarrera. Mesede egin du esateak hitzartuta dagoela? Beste batzuek ez dute aitzakia emango esateko txantailan erortzen ari direla?

Sortuk EPPkri bidalitako mezua gauza potoloa da?

Zerbaiten aurreko pausoa da, aldaketa baten iragarpena. Esaten du presoek neurri juridikoak jarraitu behar dituztela modu ausartean espetxe auzian au-

rrera pausoak lortzeko. Hori aurretik esana dago eta kolektiboak esan zuen modu mailakatuan ateratzearen ereduarekin bat zetorrela. Eskaerak egin hasi ziren. Baina adierazi zutenean eman gabeko pauso juridiko batzuk eman behar dituztela, adierazten du aldebakarretasunaren bidetik marjen bat badagoela aitortzen duela Sortuk.

Kolektiboari bide horretan orain arte egin duena baino gehiago egiteko eskatzen dio. Terminologia politikokoan gauzak nahiko ilunak izan ohi dira, eta ezker abertzalea ere ez da txarra opakoa izaten. Baina, zerbait iragartzen du. Gero dio espetxe fronte izatetik estrategia independentistan eragile izatera igaro behar dutela. Hori gero zertan maitzen den ikusi behar.

Eta Segurako Auzian lortutako akordioari zer traza hartzen diozu?

Ez dakit aurrekoarekin lotu daitekeen kausetan, baina ondorioetan bai. Trabatuta eta guztiz blokeatuta egon den gatazken ondorioen tren honetan, bi egunetan ikusi dugu zerbait mugitu dela. Batetik, Etxeberriak aldaketa eskatu duelako, eta Madrilen ikusi dugulako orain arte eman ez den akordio eredu bat.

Bilduren legeztatzea lortzeko, EAJk Madrilen presio egin zuen. Egun, dispersioaren gaian nola ikusten duzu EAJ?

Bilduren legeztatzeari buruz EAJk izan zuen paperaz galdetu izan diedanean, ekarpen positibotzat saldu izan dute arrazoiz. Modu aktiboan saiatu zirela. Ezingo dute antzeko ezer esan sakabanaketaren gaian urte hauetan izan duten jarreraz. EAJk bere garaian sakabanaketarekin erantzukizun politiko handia izan zuen, diseinatu eta babestu egin zuelako besteekin batera. Gerora, jarrera aldatu du eta aurkako diskurtso argia izan du. Baina erabaki du hor ez duela ezer irabazteko. Politikariek gutxitan esplizitatzen dituzte beren posturak termino horietan, baina horrela da. "Hori ezker abertzalearen arazoa da, eta konpondu gabe duten bitartean beraiek kakaztuta egongo dira".

Ezker abertzale barruan estrategia aldatzeko erresistentzia bat egon zen. Zertan da hori?

Nik 2007-2011 ikertu dut, ez egungo desadostasun hauek. Egungo eztabaidak

eta desadostasunak ez dira termino beretan ematen, baina nire ustez, orain garai hartan baino gehiago kanporatu diren desadostasun hauek, 2009-2010 hartan ezker abertzale barnean egin ziren eztabaidetako desadostasunetan dute jatorria. Horien eboluzioa dira neurri batean. Orduan desadostasuna zen estrategia politiko-militarra amaitu edo ez amaitu. Orain gehiago dira presoen auziari nola heldu, edo behintzat horretan kanporatu dira. Ziurrenik gatazkaren ondorioen arloan beste bide bat egin balitz eta presoen kontua ez balitz hain blokeatua egon, ez ziren horrela kanporatuko. Garai hartan erabaki batzuek gehiengoz hartu ziren eta gutxiengoan geratu zirenek onartu egin zuten. Baina egun, presoen gaian frustrazioa handitu denean, ulergarria da orduan baino gehiago kanporatzea.

Zer lortu nahi izan zuen estatuak Batera-gune auziko kideak atxilotuta?

Galdera ona. Bi hipotesi daude. Batetik, zatiketa lortu nahi zuela; eta bestetik, ahuldu eta bazterrak trabatu. Garbi dago ez zutela nahi borroka armatuaren ondoren, mugimendu independentista ezkertiar indartsu bat ateratzea. Hori trabatzeko modu ezberdinak daude. Erabakia bera trabatuz edo urak nahasiz eta kontraesanak sortuz. Trabatze- ra joan ziren, ez nuke esango ETaren amaiera eragotzi nahi zutenik, baina bai, interesatzen zitzaizela ikuspegi alderdikoi batetik begiratuta, beren legegintzaldi barnean amaitzea. Hor esango zuten: "Amari dadila, baina ez beraiek nahi duten moduan; ongi ahulduta eta ahal bada, zatiketa lortuz, baina hori ez bada lortzen, ahulduz".

Zenbateraino eragin dezake guztien askatasunak gaur egungo ezker abertzalearen egoera delikatu honetan?

Rafa Diezek eta Arnaldo Otegik, baina batez ere bigarren honek, erreferente garbi bat emango diote ezker abertzaleari. EH Bildu Otegiaren zain dago, eta gainera, inhabilitazio hori gainditzeko modua egon daitekeenez, zirrikitu legalen bidez eta hauteskunde autonomikoen aurretik aterako denez, ikusiko dugu. Azken hauteskundeetan izandako emaitza txarren ondoren, eztabaida sakonagoak eduki edo faktore gehiago hartu beharko dituzte kontuan. Lider argi baten falta dago, eta Otegik leku hori bete dezake. ■

**TALLERES
MITXELENA
S.COOP.**

**Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua**

Eziago Poligonoa - Zikuñaga Auzoa
20120 HERNANI (Gipuzkoa)
T 943 55 25 12 - 16 · F 943 55 28 16
info@talleresmitxelena.com

www.talleresmitxelena.com

**Eskulanen
Etxea**

Elkano kalea, 5 - 20004 Donostia
T. 943 420 205 / 688 662 858
info@casalabores.com
www.eskulanenetxea.com

IHES
Amets Arzallus eta Joxan Goikoetxea

Otsailak 13
larunbata **20:00**

basterokulturgunea.blogspot.com.es | ☎ 943 303 540